



# מערך שיעור כיתה ה' אסתר וושת - נשים במגילה, ובחיינו

## שיעור 1 - ושת ואסתר, נשות במגילה

1. היכרות עם ושת, קריאה ממגילת אסתר

### ושת - מגילת אסתר א

(ט) גם ושת המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשוורוש: (י) ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אמר למהומן בזתא חרבונא בגתא ואבגתא זתר וכרפס שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך אחשוורוש: (יא) להביא את ושת המלכה לפני המלך בכתר מלכות להראות העמים והשרים את זפיה כי טובת מראה היא: (יב) ותמאן המלכה ושת לבוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים ויקצף המלך מאד וחמתו בערה בו: (יג) ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים כי כן דבר המלך לפני כל ידעי דת ודין: (יד) והקרב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי פרס ומדי ואי פני המלך הישבים ראשנה במלכות: (טו) כדת מה לעשות במלכה ושת על אשר לא עשתה את מאמר המלך אחשוורוש ביד הסריסים: (טז) ויאמר מומכן {ממוכן} לפני המלך והשרים לא על המלך לבדו עושה ושת המלכה כי על כל השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש: (יז) כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבזות בעליהן בעיניהן באמרם המלך אחשוורוש אמר להביא את ושת המלכה לפני ולא באה: (יח) והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי אשר שמעו את דבר המלכה לכל שרי המלך וכדי בזיון וקצף: (יט) אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדתי פרס ומדי ולא יעבור אשר לא תבוא ושת לפני המלך אחשוורוש ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה: (כ) ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן: (כא) וייטב הדבר בעיני המלך והשרים ויעש המלך כדבר ממוכן: (כב) וישלח ספרים אל כל מדינות המלך אל מדינה ומדינה ככתבה ואל עם ועם כלשונו להיות כל איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו:

### שאלות

- מה עושה ושת בזמן שהמלך עושה משתה? מה מעשה זה מעיד על מעמדה וכוחה?
- מה מצווה אחשוורוש על ושת? מה הוא רוצה לעשות בה? איך הוא מתייחס אליה?
- מדוע לדעתכם מסרבת ושת? האם לדעתכם היא יודעת מהי הסכנה שבסירוב?
- מה הטיעון של ממוכן כלפי ושת? מה הוא טוען שיקרה?
- האם מעמדה של ושת כמלכה עוזר לה או מכשיל אותה?
- מה מאפיין את ושת לפי הקטע? איזו מין אישה היא?



2. היכרות עם אסתר, קריאה ממגילת אסתר

**אסתר (1) – מגילת אסתר ב**

(ב) ויאמרו נערי המלך משרתיו יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה: (ג) ויפקד המלך פקידים בכל מדינות מלכותו ויקבצו את כל נערה בתולה טובת מראה אל שושן הבירה אל בית הנשים אל יד הגא סריס המלך שמר הנשים ונתון תמרוקיהן: (ד) והנערה אשר תיטב בעיני המלך תמלך תחת ושתי ויטיב הדבר בעיני המלך ויעש כן: (ה) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: (ו) אשר הגלה מירושלים עם הגלה אשר הגלתה עם יכניה מלך יהודה אשר הגלה נבוכדנאצר מלך בבל: (ז) ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו כי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת: (ח) ויהי בהשמע דבר המלך ודתו ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה אל יד הגי ותלקח אסתר אל בית המלך אל יד הגי שמר הנשים: (ט) ותיטב הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו ויבהל את תמרוקיה ואת מנותה לתת לה ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך וישנה ואת נערוותיה לטוב בית הנשים: (י) לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד: (יא) ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה: (יב) ובהגיע תר נערה ונערה לבוא אל המלך אחשוורוש מקץ היות לה פדת הנשים שנים עשר חדש כי כן ימלאו ימי מרוקיהן ששה חדשים בשמן המר וששה חדשים בבשמים ובתמרוקי הנשים: (יג) ובזה הנערה באה אל המלך את כל אשר תאמר ונתן לה לבוא עמה מבית הנשים עד בית המלך: (יד) בערב היא באה ובבקר היא שבה אל בית הנשים שני אל יד שעשגז סריס המלך שמר הפילגשים לא תבוא עוד אל המלך כי אם חפץ בה המלך ונקראה בשם: (טו) ובהגיע תר אסתר בת אביחיל דד מרדכי אשר לקח לו לבת לבוא אל המלך לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר הגי סריס המלך שמר הנשים ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראייה: (טז) ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת בשנת שבע למלכותו: (יז) ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות וישם פתח מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי: ... (כ) אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאשר צוה עליה מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו:

שאלות

- מה מאפיין את אסתר? מה התכונות הבולטות שלה?
- בזכות מה זוכה אסתר ליחס מיוחד מהגוי?
- מה הוא הקריטריון/ המאפיין לפיו נבחרת המלכה? מה קריטריון זה מעיד על תפקידה ומעמדה של המלכה?
- מדוע נבחרת אסתר למלכה? אילו תכונות שלה עוזרות לה להיבחר?
- מה דעתכם על דרך בחירת המלכה? האם אלו תכונות חשובות?



## אסתר (1) – מגילת אסתר ד

(א) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק ויעקב גדלה ומרה: (ב) ויבוא עד לפני שער המלך כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק: (ג) ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד שק ואפר יצע לרבים: (ד) ותבואינה {ותבואנה} נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל: (ה) ותקרא אסתר להתך מסריסי המלך אשר העמיד לפניה ותצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה: (ו) ויצא התך אל מרדכי אל רחוב העיר אשר לפני שער המלך: (ז) ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גנזי המלך ביהודיים {ביהודים} לאבדם: (ח) ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתר ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה: (ט) ויבוא התך ויגד לאסתר את דברי מרדכי: (י) ותאמר אסתר להתך ותצוהו אל מרדכי: (יא) כל עבדי המלך ועם מדינות המלך יודעים אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחייה לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלוש יום: (יב) ויגידו למרדכי את דברי אסתר: (יג) ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מפל היהודים: (יד) כי אם חרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלחה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי ידע אם לעת כזאת הגעת למלכות:

## שאלות

- למי אסתר מקשיבה? מי משפיע עליה?
- מה חשוב לאסתר? מדוע היא שולחת למרדכי בגדים? ממי וממה היא מודאגת?
- מה אסתר עונה למרדכי על דרישתו? מדוע היא מסרבת ללכת למלך?
- מה אפשר ללמוד על מעמדה של המלכה מתשובתה של אסתר?
- מה מאפיין את דמותה של אסתר לפי הקטע?



## אסתר 2 – מגילת אסתר ד'ה'

(טו) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: (טז) לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי: (יז) ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוהה עליו אסתר:

(א) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך והמלך יושב על כסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית: (ב) ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עומדת בחצר נשאה חן בעיניו ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט: (ג) ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך: (ד) ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו: (ה) ויאמר המלך מהרו את המן לעשות את דבר אסתר ויבא המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר: (ו) ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש: (ז) ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי: (ח) אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך:

### שאלות

- כיצד מתנהגת אסתר לאחר אזהרת מרדכי?
- במה משתנים היחסים בין מרדכי ואסתר? מי מצווה על מי?
- מה עושה אסתר לקראת הגעתה למלך? למה היא מתכוונת כך?
- מה עושה אסתר לאחר שהמלך נענה לה? מדוע אין היא אומרת את בקשתה מיד?
- מה דעתכם על השימוש שעושה אסתר ביופייה ונשיותה?
- איזו אישה היא אסתר? מה מאפיין אותה בקטע הזה?

## אסתר 2 – מגילת אסתר ז'ח'

(א) ויבא המלך והמן לשתות עם אסתר המלכה: (ב) ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני במשתה היין מה שאלתך אסתר המלכה ונתתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש: (ג) ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי: (ד) כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו וחרשתי כי אין הצד שיהו בנזק המלך: (ה) ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן: (ו) ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה: (ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הבית והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך: (ח) והמלך שב מגנת הבית אל בית משתה היין והמן נפל על המטה אשר אסתר עליה ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדבר יצא מפי המלך ופגי המן

חפו: (ט) ויאמר חרבונו אחד מן הסריסים לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר המלך תלהו עליו: (י) ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחתמת המלך שכתה:

שאלה – כיצד מתנהגת אסתר במשתה? באילו תכונות היא משתמשת?



## פרק ח

א ביום ההוא, נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה, את-בית המון, צרר היהודיים (היהודים); ומרדכי, בא לפני המלך--כי-הגידה אסתר, מה הוא-לה. ב ויסר המלך את-טבעתו, אשר העביר מהמון, ויתנה, למרדכי; ותשם אסתר את-מרדכי, על-בית המון. {ס} ג ותוסף אסתר, ותדבר לפני המלך, ותפל, לפני רגליו; ותבך ותתחנן-לו, להעביר את-רעת המון האגגי, ואת מחשבתו, אשר חשב על-היהודים. ד ויושט המלך לאסתר, את שרבת הזהב; ותקם אסתר, ותעמד לפני המלך. ה ותאמר אם-על-המלך טוב ואם-מצאתי חן לפניו, וכשר הדבר לפני המלך, וטובה אני, בעיניו--יכתב להשיב את-הספרים, מחשבת המון בן-המדתא האגגי, אשר כתב לאבד את-היהודים, אשר בכל-מדינות המלך. ו כי איככה אוכל, וראיתי, ברעה, אשר-ימצא את-עמי; ואיככה אוכל וראיתי, באבדן מולדתי. {ס} ז ויאמר המלך אחשורוש לאסתר המלכה, ולמרדכי היהודי: הנה בית-המון נתתי לאסתר, ואתו תלו על-העץ--על אשר-שלח ידו, ביהודיים (בִּיהוּדִים). ח ואתם כתבו על-היהודים פטוב בעיניכם, בשם המלך, וחתמו, בטבעת המלך: כי-כתב אשר-נכתב בשם-המלך, ונחתום בטבעת המלך--אין להשיב.

## שאלות

- בזכות מי מרדכי מקבל את מעמדו?
- מדוע הטבעת מועברת למרדכי ולא לאסתר? מה זה מעיד על מעמדה של האישה ויכולתה להשפיע?
- על מה מעידה פנייתה הנוספת של אסתר למלך בפסוק ג': "ותוסף אסתר ותדבר"? מדוע אסתר לא מסתפקת במה שניתן לה? למי ולמה היא דואגת?
- מי אומר לאסתר מה לעשות בשלב זה?
- אילו תכונות חדשות מתגלות באסתר בקטע זה?

## דיון מסכם

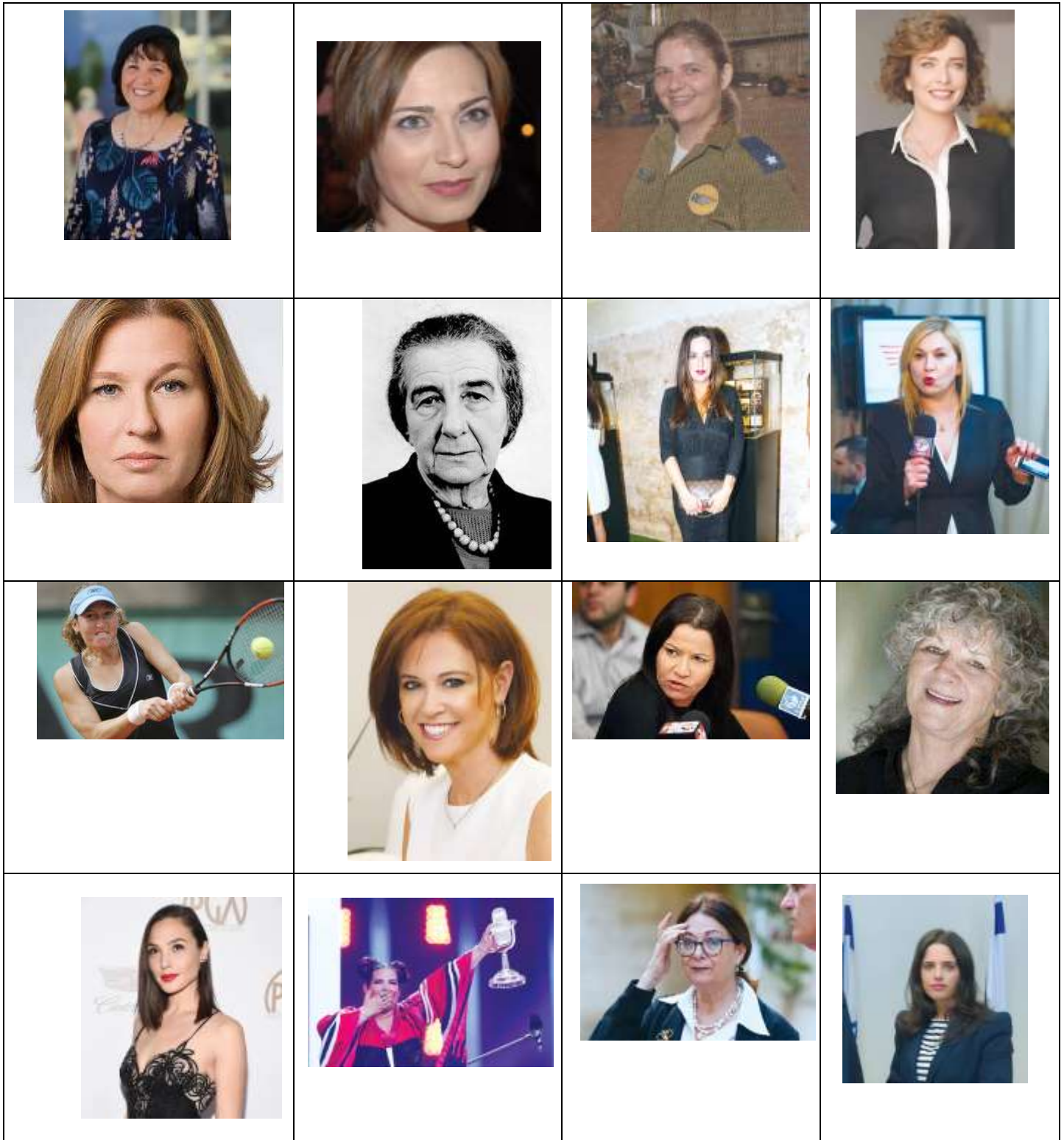
1. מה הן תכונות האופי של ושתי ושל אסתר?
2. במה הן דומות ובמה הן שונות? (דמיון ביופי ובעוצמה, שוני – ושתי ישירה ובוטה, אסתר עדינה ומתוחכמת, ושתי לא מסכימה להשתמש ביופייה ואסתר כן)
3. אילו תכונות הייתם מאמצים מכל אחת מהן?
4. מה היה מעמד הנשים ותפקידן בפרס? במה הוא דומה ובמה הוא שונה מהחברה שלנו?



## שיעור 2 – נשים בחברה הישראלית

1. פתיחה – נבקש מהתלמידים/ות לחבר בין שם לתמונה (נספח).
2. דיון
  - כמה מהנשים בתמונות הכרתם?
  - מה משותף לאלו שהכרתם? גיל? עיסוק?
  - מי הן 3 הנשים המצליחות והידועות ביותר מבין הנשים שהופיעו בתמונות?
  - מי הן? במה הן עוסקות? מה התכונות המאפיינות אותן?
  - מה הן התכונות הנדרשות לנשים כדי להצליח? במה הן שונות מתכונות שנדרשות מגברים?
  - כמו מי הייתן רוצות להיות כשתגדלו? למה דווקא הנשים הללו?
  - איך החברה, החברים, הטלוויזיה, הפרסומות משפיעים על הבחירות שלנו?
  - מיהן הנשים המופיעות בטלוויזיה כמצליחות? אילו תכונות יש להן?
  - במה דומה ובמה שונה החברה שלנו מזו של פרס בימי מגילת אסתר?
  - אילו כוחות ואפשרויות יש לנשים היום שלא היו להן אז? אילו מגבלות יש עדיין לנשים בחברה? מדוע?
  - הידעתם שפערי השכר בין נשים לגברים בישראל הוא כזה שנשים מרוויחות רק 64% ביחס לגברים? מדוע יש הבדל לדעתכם? מה אפשר לעשות כדי שיצטמצם?





עליזה בלוך, איילת שקד, עדה יונת, אסתר חיות, שלי יחימוביץ', מירה עווד, נטע ברזילי, רקפת רוסק עמינח, אילה חסון, גולדה מאיר, אופירה אסייג, גל גדות, שחר פאר, ציפי לבני, עינת קליש רותם, אליס מילר



## שיעור 3 – נשים מובילות

1. משחק פתיחה – נשים מובילות: נחלק את הכיתה ל-2 קבוצות. המורה תאמר תחום מסוים (ספורט, מדע, צבא, מנהיגות פוליטית, ספרות, כלכלה – עסקים, קולנוע). כל קבוצה תתבקש להגיד שם של מוביל בתחום. התור עובר מקבוצה לקבוצה עד שאחת הקבוצות לא מוצאת דמות. אחרי 2-3 סבבים, מוסיפים הנחיה: יש לומר דמויות של נשים בלבד.
2. דיון קצר – מדוע הרבה יותר קשה למצוא נשים מובילות מגברים? מה זה אומר על החברה שלנו?
3. דמויות נשיות – מה מייחד אותן ומה אני לוקחת מהן? מפזרים דפי דמויות. כל תלמיד צריך לבחור דמות שנגעה לו, שהוא מזדהה או מעריך אותה.
4. דיון
  - מה מייחד את הדמות שבחרתן? למה בחרתן בה?
  - אילו תכונות יש לדמות ההופכות אותה לדמות מובילה?
  - מה בסיפור החיים שלה הכשיר אותה להוביל?
  - מהן התכונות שלה שהייתם מגדירים 'נשיות'?
  - האם יש קושי לשלב בין נשיות לבין מנהיגות/ הובלה/ דמות מופת? או שהנשיות דווקא מסייעת להתבלטות?
  - אילו תכונות הייתן רוצות לאמץ מהדמויות הללו? (אם הייתן צריכות לבחור 3 תכונות)

